

Gemeente van Christus,

Eerlijk gezegd kijk ik al een aantal weken liever niet meer naar het Journaal. Bepaalde koppen, zoals die van Trump, Musk, Netanyahu, Wilders en Faber, om er maar eens een paar te noemen, kan ik even niet meer zien.

In de krant lees ik wel hoe de wereld op z'n kop gezet wordt. Het Witte Huis weert een journalist die weigert om de Golf van Mexico "Golf van Amerika" te noemen. Gaza wordt een tweede Riviera. Nadat een hele bevolking is getransporteerd naar landen waar ze helemaal niet heen willen en die hen helemaal niet willen opvangen. Wie weet wat voor decreten ons allemaal nog te wachten staan, nietwaar? Je kunt het werkelijk zo krankzinnig niet bedenken of het staat te gebeuren.

Intussen komen dichterbij huis "Europese patriotten", waaronder Wilders, samen en verheugen zich over deze Amerikaanse president, als lichtend voorbeeld.

In Trouw las ik afgelopen dinsdagochtend een interview met Victor Kal. Ex hoofddocent Wijsbegeerte aan de UvA. Over hoe veel mensen in onze tijd hun morele oriëntatie kwijt zijn geraakt. Omdat ze niet meer in een bepaalde traditie geworteld zijn. En daardoor gemakkelijk manipuleerbaar zijn via de sociale media. "Volksmenners grijpen overal hun kans", aldus Kal. "Ik denk dat je kunt zien aankomen dat de 21^e eeuw wereldwijd de eeuw van een nieuw fascisme wordt", voegt hij er als een soort conclusie aan toe.

Ik lees het en voel de behoefte om me steeds verder af te sluiten.

Dinsdagmiddag sloeg ik de bijbel open en zag wat er voor vandaag op het rooster staat. We hebben die woorden van Jezus zojuist gehoord. Ze behoren tot de kern van zijn boodschap. Kern van het evangelie. Maar wat kán ik hier – in Godsnaam mag ik wel zeggen – in deze tijd mee? Waar raakt het me? Waar raakt het jullie? Bieden ze inspiratie? Hoop?

Dat zijn spannende vragen want ze gaan direct over de vraag hoe relevant het evangelie voor ons vandaag de dag is, levend in deze steeds chaotischer wordende wereld.

Deze woorden van Jezus en wat daar direct op volgt - Lucas' versie van de Bergrede: de Veldrede – zijn bedoeld om de samenleving, de wereld zoals Jezus die kende, te veranderen. De verhoudingen zo om te keren dat er ruimte kwam voor Het Koninkrijk van God. Ook in zijn dagen was er al sprake van armoede naast absurde rijkdom. Van oorlog, onderdrukking. Onrecht. Macht van de sterkste. Ook toen al! Ja, dat koninkrijk van God, zal dat ooit nog eens wat worden?

Bij Mattheüs gaat Jezus de berg óp, als hij zijn boodschap wil verkondigen. Bij Lucas daalt hij juist de berg af (6:12-17). Daar, in het veld. "Midden in wat mensen zijn..." wil hij staan.

En hij ziet hun ellende. Hun verdriet. Hun armoedige bestaan. En voelt hoe iets van Gods liefde en mededogen dóór hem heen naar de mensen stroomt.

En de mensen vóelen dat! "Ze willen hem allemaal **aanraken** omdat er kracht van hem uitgaat."

Het zou wel eens zó kunnen zijn dat in dat bijna terloopse zinnetje het geheim van dit hele gebeuren ligt besloten. Het geheim van deze jonge man uit Nazareth. Het geheim van ieder van ons.

En dat het dóórbreken van dat Koninkrijk Gods veel menselijker en veel dichterbij onszelf ligt dan we zouden denken. We komen daar straks op terug: op die kracht. En op dat aanraken.

Eerst staan we kort stil bij wat Jezus zegt in deze variant die Lucas geeft van de zoveel bekendere Zaligsprekingen uit het Matheüsevangelie.

Vier x noemt hij mensen “gelukkig” / zalig / gezegend. Vier x volgt er daarop een “Wee jullie” -uitspraak.

Gezegend ben je als je arm bent, honger of verdriet hebt. Gezegend ben je als mensen je buitensluiten en belachelijk maken omdat je in mijn woorden gelooft. Ja,- dat blijven natuurlijk weerbarstige uitspraken. Zeker als daaraan wordt toegevoegd dat je dan “rijkelijk beloond zult worden in de hemel.” Dat is immers een dimensie waar veel mensen zich in deze tijd niet veel meer bij voor kunnen stellen. Waar zit dan de troost, de bemoediging, de inspiratie in deze woorden? Ook daar – ik drijf de spanning een beetje op – komen we straks op terug.

En dan komen die vier wee -uitspraken. Wee de rijken, die denken dat alles te koop is.

Dat je een hele bevolking kunt overplaatsen omdat je jouw projecten wilt realiseren.

Dat je straffeloos allerlei rechten, grondrechten zelfs, van mensen per decreet kunt vernietigen.

Dat je je geen moer hoeft aan te trekken van uitspraken van de Raad van State. Dat alles draait om eigen volk eerst.

Wee de machthebbers die doelbewust chaos creëren. Die mensen en groepen en volken uit elkaar drijven (!) In de bijbel heet zo iemand een diábolos. Letterlijk: iemand die uit elkaar drijft wat en wie bij elkaar hoort. Een duivels persoon.

Het is de vraag of en zo ja hóe je deze mensen die lak hebben aan het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, zou kunnen veranderen. Tot (zelf-)inzicht zou kunnen brengen. Elders in het evangelie vertelt Jezus daar gelijkenissen over.

De rijke man en de arme Lazarus bijvoorbeeld. Of het verhaal over die rijke man die steeds grotere schuren bouwt om zijn overvloedige rijkdom maar in op te kunnen slaan. En plotseling overlijdt.

Hopelijk leiden dit soort verhalen tot een vorm van bewustwording. Bewust worden van hoe árm (!) je in wezen bent als je alleen maar aan jezelf denkt. Arm aan mededogen. Aan ontferming. Arm aan hoe ontvankelijk je wilt zijn voor het lot van de ander. **Arm aan hoe aanraakbaar voor anderen je bent.**

Het is de vraag of dat werkt.

Maar hoe je het ook wendt of keert: werkelijke verandering kán niet anders dan beginnen met” bewustwording. Zelfinzicht. Dat betekent o.a. inzicht in hoe alles in deze wereld onlosmakelijk met elkaar verbonden is.

Wij rekenen onszelf waarschijnlijk niet tot die groep mensen tot wie deze wee-uitspraken zijn gericht. Maar ook aan ons de vraag: hoe ontvankelijk wil ik zijn voor de ander. Hoe aanraakbaar ben ik zelf eigenlijk? Wat zou ik kunnen doen om deze chaotische wereld een klein beetje meer menselijk, meer koninkrijk van God te maken?

Ik denk terug aan een documentaire met de journalist en programmamaker Louis Theroux. (al eens eerder iets over verteld) In deze aflevering is hij in India, waar hij een aantal goeroes bezoekt. Sommigen vallen als bedriegers door de mand. Dan besluit Theroux op zoek te gaan naar een van de beroemdste van allemaal: een vrouw die door haar volgelingen Amma wordt genoemd: “Moeder” betekent dat. Vanuit de hele wereld komen mensen naar Amma toe. In lange rijen staan ze te wachten totdat ze eindelijk tegenover haar staan. En dan... als je dan eindelijk aan de beurt bent....omarmt Amma je een tijdje. Dat is alles.

Het effect daarvan schijnt verbijsterend te zijn: door de liefde die zó door haar heen naar jou toestroomt, gebeurt er iets met je. Een transformatie.

Het is even grappig als indrukwekkend om te zien hoe Theroux, die daar allemaal zo zijn bedenkingen bij heeft en vooraf - als hij in de rij staat - nog wat grappen richting camera maakt... aan de beurt komt... omarmd wordt en met een volkomen glazige blik en stamelend weer op staat en zich afvraagt wat er in vredesnaam met hem gebeurd is.

Op een van de websites over Amma las ik dat ze inmiddels meer dan 34 miljoen mensen heeft omarmd! **“Ik probeer mensen te helen (!) vanuit liefde, zegt ze. Mijn doel is: Embracing the world”** (De wereld te omarmen).

Je kunt er zo sceptisch over zijn als je wilt. Maar het zegt natuurlijk wel heel veel dat inmiddels 34 miljoen mensen van over de hele wereld naar haar toe komen. Blijkbaar omdat er kracht van haar uitgaat! Mensen willen door haar aangeraakt worden! Zóveel mensen hebben behoefte om “omarmd” te worden. Geheeld te worden door liefde.

Mensen willen Jezus aanraken. In andere verhalen door hem aangeraakt worden.

In die aanraking – in de kracht die daarin besloten ligt – ervaren mensen blijkbaar iets van God. Van Gods liefde. In Jezus op unieke wijze. In hem is die kracht heel geconcentreerd, zou je kunnen zeggen. Maar niet alleen in hem. Ook in ons. Ook wij zijn, met al onze beperkingen en tekortkomingen, gezegend met iets van die kracht. In staat om een klein stukje van de wereld te omarmen. Embracing the world. Te helen ipv uit elkaar te drijven!!!

Veranderen we daarmee de wereld? Deze chaotische, zó onrechtvaardige wereld?

Ja! Voor een heel bescheiden deel, maar toch.

Precies daar waar wij onszelf laten raken én laten aanraken door de ander.

Ik heb ze al veel vaker gebruikt, die mooie dichtregels van Lucebert, uit zijn gedicht “De zeer oude zingt”. Maar in deze context klinken ze weer anders, nieuw:

Alles van waarde is weerloos wordt van aanraakbaarheid rijk (!) en aan alles gelijk! “Aanraakbaar zijn”... heeft rijkdom tot gevolg! Een rijkdom die niet in geld is uit te drukken. Eerder in liefde, mededogen, zinvolheid. Ware menselijkheid. **Niet jezelf afsluiten dus! Maar ontvankelijk, aanraakbaar blijven.**

Ik vind - tot slot - die aanraakbaarheid inspirerend en troostrijk onder woorden gebracht in de psalmbewerking van Huub Oosterhuis die we aan het begin van deze dienst hebben gehoord.

Zeker: Een duistere zaak is de wereld. (zeker in deze tijden)

... maar er zijn mensen van licht. (wij kunnen die mensen zijn)

Gierig, wreed, zelfzuchtig dezen en genen,

...maar er zijn mensen die geven en delen (wij kunnen die mensen zijn)

Er is kwaad en woester kwaad, onstuitbaar (we zien het overal om ons heen gebeuren)

..maar er zijn mensen die de doem doorbreken (wij kunnen die mensen zijn)

Er zijn woorden gesproken die werken ten goede, je hart versterken, je geweten scherpen.

Gelukkig/zalig/gezegend wie ze zoekt te horen en leeft om te volbrengen.

Een kwaadwillig mens wordt nooit gelukkig,

amen.